

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**D. Bernardi Primi Clarævallensis Abbatis, Ordinis
Cisterciensium Antesignani, melliflui Ecclesiæ Doctoris
Sermones In Dominicis & Festa per annum**

Bernardus <Claraevallensis>

X. De vers. 10. Non accedet ad te malum &c.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39254

Christum secundum carnem, sed nunc jam non novimus. Super montes, inquit, Bethel, super omnem videlicet Potestatem & Principatum, super Angelos & Archangelos, Cherubim quoque & Seraphim. Neque enim alij sunt montes domus Dei, quod sonat Bethel, planè in dextera Patris, ubi jam non sit Pater major eo, in dextera Altissimi coalitissimum apprehendere concupiscens. Hæc enim est vita æterna, Fratres, ut Patrem cognoscamus verum Deum, sed & quem milit, Jesum Christum, verum nihilominus, & unum cum eo Deum, per omnia benedictum in sæcula, Amen.

S E R M O X.

De *ÿ. X.* Non accedet ad te malum: & flagellum non appropinquabit tabernaculo tuo.

NEc nostra est, nec nova nobis, sed nota omnino sententia, in præcipuis quibusque partibus nostræ fidei; quid non sit, quàm quid sit, & sciri posse facilius, & periculosius ignorari. Idem sanè & spei non inconvenienter tribui posse videtur. Longè enim facilius mens humana tantorum experta malorum, quibus sit caritura, quàm quibus perfruitura, comprehendit. Nempe germana fidei speique cogitatio est; ut quod illa futurum credit, hæc sibi incipiat sperare futurum. Merito proinde Apostolus *Fidem sperandarum rerum substantiam* esse diffinit ^a, quod videlicet non credita nemo sperare, non plus quàm supra inane pingere possit. Dicit ergo fides: Parata sunt magna & incogitabilia bona à Deo fidelibus suis. Dicit spes: Mihi illa servantur. Nam tertia quidem charitas: Curro, mihi ait, ad illa. Cæterum, ut jam memini, difficile omnino, aut etiam impossibile illorum qualitatem investigare bonorum; nisi cui forte (juxta illud Apostoli ^b, *quæ oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit, quæ præparavit Deus diligentibus se*) revelavit ipse per spiritum suum. Sanè quantumlibet perfectus in carne adhuc mortali degens (nisi enim esset hic quædam, ut ita dixerim, imperfecta perfectio, non diceret Apostolus ^c: *Quotquot perfecti sumus, id ipsum sentiamus: id ipsum profecto quod præmiserat: Non quasi jam acceperim, aut jam perfectus sim*) etiam Paulus ipse necesse est fateatur ^d, *quia nunc cognosco ex parte.* Et item: *Vidimus nunc per speculum & in anigmate, tunc autem facie ad faciem.* Quod ergo homini interim noscitur capabilius, sanè pia & provida inculcatione amplius commendatur. Proprium enim est afflictorum, ut molestiis eximi, summam reputent felicitatem; & carere miseria, summam beatitudinem arbitrentur. Unde ^e *Psalm. 114. b** Propheta in psalmo ^e; *Convertere, inquit, anima mea in requiem tuam, quia*

^a Heb. 11. a
Facilius intelligi mala quibus carebimus, quam bona quibus fruituri sumus.

^b 1. Cor. 2. c

^c Phil. 3. c

^d 1. Cor. 13. d

^e Psal. 114. b*

quia Dominus benefecit tibi: nec ulla tamen collata munera felicitatis enumerat, sed adjungit: Quia eripuit animam de morte, oculos meos à lacrymis, pedes meos à lapsu. In quibus sanè verbis patenter indicat quantam sibi requiem, quantaque Domini beneficia judicet à tribulationibus & periculis liberari.

Cui profecto sententiæ illud quoque quod de psalmo nonagesimo hodie nobis tractandum est, simile invenitur, Non accedet ad te malum, & flagellum non appropinquabit tabernaculo tuo. Est autem versus ipsius quantum nos capimus, facilis intelligentia, ad quam fortè ex vobis jam aliqui prævolant. Neque enim tam rudes estis, aut spiritualis studij tam expertes, ut non facillimè inter vos & tabernacula vestra; & rursus inter id quod malum & flagellum dicitur discernatis. Nam & Apostolum sanè audistis dicentem ^f: cum jam bonum certamen certasset, ^f locem fore depositionem tabernaculi sui. Sed quid ego Apostoli verba memoro? Quasi verò ignorare possit miles tabernaculum suum, aut docendus sit exemplo alieno. Videmus sanè nonnullos tabernacula sua in turpissimæ captivitatis domicilia commutasse, nec militare in his, sed miseram gerere servitutem. Imò verò (quod omnino ridiculum est) sic errant aliqui, & in tantam oblivionem & spirituales phrenesim deveniunt, ut nihil sese aliud putare, quàm suum hoc exterius tabernaculum videantur. Quid enim aliud quàm non modo Dei, sed & sui ignorantiam habent, qui tanquam mortui à corde, omnem infumunt operam circa carnem, sic intendentes tabernaculo suo, ac si nunquam putent esse casurum? Veruntamen cadat necesse est, atque id quidem in brevi. An non non seipso nescire videntur, qui sic dediti sunt carni & sanguini, ac si omninò nihil aliud quàm carnem solùm se esse reputent, sic in vano accipientes animas suas, tanquam prorsus ignorent animas se habere? Si separaveris pretiosum à vili (ait Dominus ^g) tanquam os ^g meum eris? hoc est si solerter discreveris inter exteriorè interiorèque substantiam, ut non plus tabernaculo tuo timeas à flagello, quam tibi ipsi à malo. Hoc enim malum est, unde dicitur ^h: Declina à malo, & ^h fac bonum. Hoc malum quod sua quidem anima animam privat, quod separat inter te & Deum; ut eo regnante, tanquam corpus sine anima, sic sit anima sine Deo, planè mortua in semetipsa, instar unius eorum quos tanquam sine Deo in hoc seculo fuisse, Apostolus memorabat.

f 1. Tim. 4. b

Perstringit eos qui neglecta anima toti sunt in carne & carne curanda.

g Hier. 15. d

h Psal. 36. c

i Gen. 6. a

Nec sanè dixerim, ut vel ipsam odio habeas carnem tuam. Dilige eam tanquam tibi datam in adjutorium, & ad æternæ beatitudinis consortium præparatam. Cæterum sic amet anima carnem, ut non ipsa in carnem transisse, putetur, dicaturque ei à Domino ⁱ: Non permanebit spiritus meus

Caro quomodo diligenda.

*k Matt. 3. b
Verè carnem amant, qui carnem mortificant.

Joel. d

Malum anima peccatum.

Magis cavendum peccatū, quam peccati supplicium.

tus meus in homine, qui caro est. Diligat anima carnem suam, sed multo magis suam ipsius animam servet. Amet Adam Evam suam, sed non sic amet, ut voci ejus plus obediat quam divinæ. Denique ne ipsi quidem expedit sic amari, ut videlicet cui interim caves à flagello paternæ correptionis, thesaurizes iram æternæ damnationis, *Genimina viperarum* (ait Joannes ^k) *quis demonstravit vos fugere à ventura ira? Facite dignos fructus pœnitentiæ.* Ac si evidentius loqueretur: Apprehendite disciplinam, ne quando irascatur Dominus: sustinete virgam corripientem, ne sentiatis malleum conterentem. Quomodo dicunt nobis carnales homines: Crudelis est vita vestra, non parcitis carni vestræ? Esto, non parcimus semini. In quo ei magis parcere poteramus? An non melius est illi renovari & multiplicari in agro, quam in horreo putrefieri? Heu *computruerunt jumenta in stercore suo* ^l. Sic vos parcitis carni vestræ? Simus nos crudeles interim non parcendo; at vos planè parcendo crudeliores. Siquidem etiam nunc caro nostra requiescit in spe, videritis vos ipsi quid ignominia interim vestra sustineat, quid miseriam eam maneat in futurum. *Non accedet ad te malum, & flagellum non appropinquabit tabernaculo tuo.* Hic duplex est stola & gemina quædam immortalitas commendatur. Unde enim nisi ex separatione animæ & corporis mors procedit? Inde est quod mortuum corpus exanime nominatur. Unde autem separatio hæc, nisi ex flagellis præsentibus, ex qualibet doloris vehementia, ex ipsius corporis corruptione, ex pœna peccati? Merito timet proinde, & odit flagellum caro nostra: quod nimirum ab ipsius animæ tam delectabili honorabilique consortio amarum nimis divortium patiat. Cæterum interim quidem donec renovetur, velit nolit, sustineat illud necesse est. Expedit autem sic tolerare ut prorsus evadas, & flagellum deinceps non appropinquet tabernaculo tuo.

Jam verò (ut supra meminimus, & incessanter convenit meminisse) vera animæ vita Deus est: & inter hæc quoque separat malum, sed malum animæ, quod non est aliud quam peccatum. Eia fratres, nugari libeat, otiositatibus indulgere delectet. Nimirum gemino hoc serpente vicino, qui duplicem nobis auferant vitam alter corporis, alter cordis: quidni securè dormiamus, nisi quod negligentia in graviore periculo, non tam securitati est quam desperationis indicium? Et quidem optandum nobis ab utroque liberari: sed cavendum sanè interim peccatum, quam peccati pœna, & eo studiosius à malo, quam à flagello declinandum, quod perniciosus & omninò infelicius sit à Deo animam, quam à corpore separari. Sanè ubi prorsus de medio factum fuerit omne peccatum, causa quidem omnino sublata,

sublata, nec ipse quoque deinceps manebit effectus, ut quomodo accedere jam ad te malum omnino non poterit; sic ne flagellum quidem valeat appropinquare tabernaculo tuo, quod videlicet tam longè sit ab exteriori homine quælibet pœna, quam longè fuerit culpa ab interiori. Neque enim dicit, non erit in te malum, aut flagellum in tabernaculo tuo; sed *non accedet, non appropinquabit.*

Siquidem est considerare homines in quibus peccatum non modo habitat, sed & regnat: nec jam proximum magis aut magis intimum posse esse videtur, nisi fortè cum sic dominabitur eis, ut nullo modo deinceps valeat non dominari. Est autem & alios invenire, in quibus quidem adhuc manet peccatum, sed jam non dominatur aut prævalet in eis, evulsam quodammodo, necdum tamen expulsam: dejectum sed non prorsus ejectum. Constat sane ab initio non fuisse sic, sed in parentibus primis ante primam illam mandati prævaricationem non modo non regnasse peccatum, sed nec fuisse quidem. Attamen quodammodo jam tunc propè illis fuisse videtur quod tam facile persuasum est, quod tam festinanter intravit. Quid verò aliud admonebat, quam & ipsam quoque peccati pœnam etsi necdum inesse corporibus; jam tamen velut præ foribus esse, qui dixit *m*: *In quacunq[ue] die comederitis de ligno scientiæ boni & mali, morte moriemini.* Felix proinde expectatio, & beata spes nostra, quorum tam longè gloriosior futura est resurrectio, quam fuerit prima conditio: ut nec culpa omnino nec pœna, nec malum scilicet nec flagellum, aut regnet, aut habitet, aut regnare, aut habitare jam possit aliquando in animabus seu in corporibus nostris. *Non accedet (inquit) ad te malum, & flagellum non appropinquabit tabernaculo tuo.* Nempe nil tam remotum, quam quod adesse ultra non potest.

Peccatum quomodo variè sit in hominibus.

m Gen. 2. c Plus acquiret homo in statu gloriæ, quam habuit in statu innocentie.

Sed quid agimus, Fratres? Vereor deprehendi. Nempe horam hanc magnus ille & communis Abbas noster & vester non vacationi sermonum, sed operi manuum noscitur assignasse †. Puto tamen ignoscet facile, præsertim non immemor religiosæ fraudis illius qua Romanus olim tribus annis ei in specuposito piè ministravit. Piè siquidem (ut legimus) Patris sui oculis furabatur horas, & quem sibi subripere ad manducandû poterat, certis diebus Benedicto panem ferebat. Et ego quidem non dubito, Fratres pluribus qui inter vos sunt, abundantiore spiritaliû deliciarum suppetere copiam: sed quod vobis communico, non subripio mihi. Quinimò & securius & suavius, quicquid illud sit, quod Dominus donat, sumo vobiscû: nec enim alimonia hæc distribuendo minuitur, sed potius augetur ministrando. Veruntamè quod aliquando vobis loquimur præter consuetudinem Ordinis nostri, non nostra id agimus præsumptione, sed de

† S. Bened

Humilis excusatio S. Bernardi.

NOTA. Ze-
lum Regula
in viro San-
cto, qui nec
corporales la-
bores detre-
tat, si vires
corporis ser-
uent.

voluntate venerabilium Fratrum & Coabbatum nostrorum, quid id nobis etiam injungunt, quod tamen sibi quidem passim nolunt omnino licere. Nempe aliam mihi rationem & singularem necessitatem esse noverunt. Neque enim modò loquerer vobis, si possem laborare vobiscum. Illud fortè vobis efficacius verbum foret, sed & conscientia mea magis acceptum. Cæterum quando id mihi peccatis meis exigentibus, & onerosi huius (ut ipsi scitis) tam multiplici infirmitate corporis, & ipsa quoque temporis necessitate negatur: utinam dicens & non faciens in regno Dei, vel minimus merear inveniri, Amen.

S E R M O X I.

De ψ . XI. Quoniam Angelis suis mandavit de te, ut custodiant te in omnibus vijs tuis.

Scriptum est, & veraciter scriptum^a; quia misericordia Domini, quòd consumpti non sumus, quòd non tradidit nos in manus inimicorum nostrorum. Vigilat super nos indefessus, & pervigil ille singularis elementia oculis, non dormit neque dormitat qui custodit Israel. Id quidem necesse. Non enim dormit, neque dormitat qui impugnat Israel. Et sicut ipse sollicitus est nostri, & ipsi cura est de nobis: sic ille sollicitus est ut nos mactet & perdat: & una ei cura, ne forte qui averfus est revertatur. Nos autem aut non attendimus, aut minus attendimus reverentiam præsentis, protegentis custodiam, beneficia largientis, ingrati gratia, imò tam multiplicibus gratiis quibus prævenit nos, & subvenit nobis. Et nunc quidem per seipsum implet splendoribus animas nostras, nunc per Angelos visitat, nunc per homines instruit, nunc etiam consolatur, & erudit per scripturas. Quaecunque enim scripta sunt: ad nostram doctrinam scripta sunt: ut per patientiam & consolationem scripturarum spem habeamus^b. Bene ad doctrinam, ut per patientiam speremus. Si quidem (ut alibi dictum est) doctrina viri per patientiam noscitur, sed & patientia probationem operatur, probatio vero spem^c. Quid nos soli nobis non adsumus, quid soli negligimus nos ipsos? An ideo dissimulandum nobis, quia undique subvenitur nobis? Imò verò propterea studiosius vigilandum. Neque enim tam magna pro nobis in celo pariter & in terra sollicitudo gereretur, si non magna nobis incumbere necessitas videretur: non tam multiplex nobis custodia, nisi ob multiplices insidias poneretur.

Felices proinde fratres nostri qui jam liberati sunt de laqueo venantium, qui de tabernaculis militantium ad atria quiescentium transferunt, malorum timore sublato, in spe singulariter constituti. Unum istorum imò

^b Rom. 15. a

^c Prov. 19. c

^d Rom. 5. a